

Skyld. Den franske Bank kan derfor i daarlige Tider nøjes med at indskrænke Udlaanene, medens i Danmark ogsaa de sunde Foretagender maa betale den høje Diskonto. Der er noget oprørende i, at netop det legitime Erhvervsliv maa ligge og hakke uden at kunne faa Laan, fordi der er en hel Del illegitime Foretagender, der have brugt Pengene.

Jeg tror, som sagt, og det skal siges atter og atter, at Erhvervslivets Grund er sund, men Overfladen er der i høj Grad Skimmel paa. Grunden er sund, det vil vise sig i, at vor Statskredit er bevaret, og deri, at vi i Virkeligheden have rigelig og stor Skatteevne endnu. Til daglig Brug vil det være min og enhver Rigsdagsmands Pligt at sige, at vi ere højt beskattede, og vore Skatter ere selvfølgelig ubehagelige, men i Sammenligning med Tyskland og Frankrig er vort Land ikke tungt beskattet. Vor Statskredit burde for saa vidt være bedre end baade Frankrigs og Tysklands, saa her staa vi all right, her har Staten endnu en Del Modstandskraft.

Den højtærede Konseilspræsident talte i sin Programtale om alle de Love, der skulde komme, en Lov om edsvorne Revisorer, en Aktielov, en Sparekasselov og mange andre gode Sager. Jeg er meget glad herover, men jeg vil dog henlede den højtærede Ministers Opmærksomhed paa, at en Lov om Andelsselskaber ogsaa vil være paa sin Plads, fordi de Ulykker, der kunne ske der, kunne være lige saa store for Medlemmerne som de Ulykker, der kunne ramme Aktionærerne i et Aktieforetagende. En saadan Lov bør ikke savnes. Om Love overhovedet vil jeg sige, at De maa ikke vente Dem *alt* deraf. En klog Mand har en Gang sagt, at Love ere et Mistillidsvotum, Menneskene give sig selv, deres Karakter, deres Omdømme og Hæderlighed. Selv om jeg ønsker Love, ønsker jeg dem kun til Retledning af Begreberne, fordi det først og fremmest er nødvendigt at retlede disse. Det nytter ikke, at vi have Love, naar de, der skulle anvende dem, og det Publikum, de skulle anvendes paa, mene, at de ere uretfærdige. Bag enhver Straffelov maa ligge en almen Opfattelse, der for saa vidt er strengere end Straffeloven og haardere end den. Saa snart Befolkningen mener, at en Ting er tilladelig, medens Loven siger, at den er utilladelig, viser det sig, at Befolkningen er den stærkeste i Længden. Ingen Regering, ikke en Gang den russiske, vil være i Stand til at gennemtvinge en Lov for Alvor, naar den møder passiv Mod-

stand i Befolkningens Retsbevidsthed og Opfattelsesevne. Saaledes gælder det ogsaa her først og fremmest at vende Gemytterne.

Der er et engelsk Ord, der hedder „not measures, but men“ (ikke Forholdsregler, men Mennesker) det er ikke nok at forbedre Forholdsreglerne.

Jeg vil nu slutte med de Sætninger, jeg begyndte med: 1) at en Bank er ikke et privat Erhvervsselskab uden Kontrol, men en Leder af vort Erhvervsliv og som saadan under fuldt Ansvar og fuld Kontrol for Offentligheden; 2) at Tillid er ikke et Ben og en Hæder, men et Ansvar og et Arbejde; 3) at et Regnskab — saa latterligt det end lyder — skal være rigtigt; 4) at fordi flere ere fælles om en Ting, skulle de ikke mene sig dækkede bag hverandre og uansvarlige, thi saa meget stærkere er deres Ansvar, fordi det — som gamle Hr. Dreyer hævder — nærmest bliver et Komplot; og endelig 5) at det økonomiske Maal samfundsmæssigt set ikke er at hæve Værdier i Vejret saaledes, at der bliver et Misforhold mellem Kapitalværdi og virkelig Udbytteevne.

Ja, det er den Lære, der skal indprentes, den Tillidsmoral, Dr. Ussing talte om, der skal indprentes i sin Renhed. Hvis vi ikke kunne indprente den i Befolkningen, ere alle mulige Love omsonst.

I Løbet af 4 Aar, antager jeg, at vi ville have forvundet det værste, saa at vi ere komne under nogenlunde taalelige økonomiske Vilkaar i Opgangsperiode sammen med det øvrige Europa, og saa vidt jeg kan skønne, ville vi i den relativt korte Tid ogsaa være i Stand til at tilbagebetale nogle af de Millioner, vi skyldte i Udlandet. Men lave Mennesker om — ja, saa naiv er jeg ikke, at jeg tror, det sker i Løbet af 4 Aar. Men alligevel, hvis man blot kan virke en lille Smule med dertil, er der allerede naaet noget. Man skal være lige saa taalmodig som Korallen, der ligger „i de dybe Søer“ i tusind Aar, med til at bygge paa Fremtidens Øer. Det er det Maal, vi passende hver for sig kunne sætte os.

Endvidere maa vi lære den Ting at være lidt mindre elskværdige, overbærende i vor Bedømmelse af ringe Karakterer, saaledes at Folk, der ere absolutte Hædersmænd, nægte at omgaas Folk, der egentlig have en tarvelig Karakter. Det er en af de Ting, som maaske ere mest nødvendige. Jeg erindrer, at jeg en Gang hørte Metodistpræsten Dr. Parker tale i London. Han sagde: Det, der er det slemme, er